

ועדת משמעת לפי סעיף 35 לחוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977

כ"א כסלו תשע"ח
9.12.2017

בענין שבין :-

הקובל :- מר יונתן ברג, עו"ד
משרד התובעת הראשית, משרד הבריאות

נגד –

הנקבלת :- הגב' פולה סילברשטיין, פסיכולוגית ,
פסיכולוגית מומחית ומדריכה בפסיכולוגיה התפתחותית וחינוכית
ע"י ב"כ עו"ד ערן קייזמן

החלטה

כתב הקובלנה

בכתב הקובלנה שהוגש כנגד הנקבלת, הפסיכולוגית הגב' פולה סילברשטיין, ביום 27 באוקטובר 2014 יוחסה לנקבלת העבירות הבאות :- התנהגות בדרך שאינה הולמת פסיכולוג כאמור בסעיף 33(1) לחוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977, התמידה להפר הוראה של חוק זה ו/או תקנה לפיו כאמור בסעיף 33(4) לחוק, גילוי חוסר יכולת, חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידה כפסיכולוגית כאמור בסעיף 33(3) לחוק.

עובדות כתב הקובלנה :-

1. הגב' סילברשטיין (להלן "הנקבלת") הינה פסיכולוגית רשומה בפנקס הפסיכולוגים, מומחית ומדריכה בפסיכולוגיה התפתחותית וחינוכית .
2. בשנת 2012 טיפלה הנקבלת בקטין נ', אז בן 18 חודשים, במכון להתפתחות הילד של קופת חולים כללית בחיפה (להלן "המכון").
3. ל', אמו של הקטין (להלן "המתלוננת"), התלוננה כי בתהליך האבחון של הקטין שבוצע על ידי הנקבלת, זכתה ליחס בלתי ראוי ובלתי הולם מהנקבלת, שגרם לה תחושת השפלה. המתלוננת ציינה לדוגמה דרישה למילוי שאלון באנגלית (הערה – פרט זה נמחק מכתב הקובלנה לאחר שהוברר כי הנקבלת לא היתה מעורבת בשלב זה של האבחון).
4. הנקבלת העבירה חומר חסוי לאבי הקטין, שהיה באותה עת בהליכי גירושים מהמתלוננת. הנקבלת אף הוציאה מסמכים מתיקו של הקטין והעבירה לתיק הרשומות שלה. כאשר המתלוננת ביקשה לקבל העתק התיק מצאה כי חסרים מסמכים רבים, ביניהם שאלון באנגלית שמילאה.
5. בתאריך 22.7.12 הודיעה המתלוננת, בכתב ובעל פה כי אינה מסכימה להמשך הטיפול בבנה על ידי הנקבלת. משנענתה פנייתה בשלילה, הביעה את מורת רוחה בפני הנקבלת, וזו הזמינה אותה לשיחה.
6. הנקבלת הגדירה את השיחה ברישומיה כ"טיפול במתלוננת", טיפול שבוצע ללא ידיעתה וללא הסכמתה של המתלוננת.
7. בתאריך 26.7.12 העבירה המתלוננת מכתב נוסף למנהלת המכון בו הבהירה את עמדתה הנחרצת להפסקת הטיפול בבנה על ידי הנקבלת והמשך הטיפול על ידי פסיכולוג אחר.

8. למרות האמור לעיל, ביום 30.7.12 פגשה הנקבלת את הקטין עם אביו אשר ניצל את הסדרי הראיה ונפגש עם הנקבלת ללא ידיעת המתלוננת וללא הסכמתה.
9. המתלוננת גילתה את קיום המפגש בדיעבד, לרבות העובדה שבאותו מפגש נערך ניסיון לערוך מבחן ביילי לקטין.
10. מדו"ח האבחון שערכה הנקבלת הושמטו פרטים חיוניים באשר לקשר בין האם לקטין ואף הוספו הכפשות כנגד המתלוננת.
- עד כאן לשון הקובלנה.

דיוני הועדה

11. בתאריך 23.2.15 התקבלה תגובת הנקבלת, באמצעות ב"כ עו"ד קייזמן לכתב הקובלנה.
12. עו"ד קייזמן שלל התיחסות בלתי ראויה של הנקבלת כלפי המתלוננת. לדבריו הנקבלת פעלה במסגרת של צוות אבחון רב תחומי במסגרת המכון להתפתחות הילד, בראש צוות האבחון עמדה מנהלת המכון, ד"ר רות דאבר. לטענתו, לא התקיימו טיפולים בקטין או בהוריו אלא אבחון והדרכה והמפגשים נרשמו כטיפול בשל מגבלה טכנית של המערכת הממוחשבת במכון. המפגש עם האב ביום 30.7.12 התקיים על פי הוראת מנהלת המכון ונעשה ניסיון להעביר מבחן ביילי, במסגרת האבחון. היה מפגש נוסף עם האב, ללא הקטין, בהסכמת האב.
13. עו"ד קייזמן הבהיר כי התלונה הוגשה על רקע סכסוך גירושין קשה בין הורי הקטין, שבו שאלת הטיפול בקטין היתה שאלה מרכזית במחלוקת בין בני הזוג. המתלוננת בתלונתה מבטאת כעס כלפי הנקבלת כיוון שהנקבלת אבחנה את הקטין כאוטיסט בניגוד לדעתה ולעמדתה. הנקבלת לא פעלה כפסיכולוגית פרטית אלא במסגרת צוות רב תחומי בראשות מנהלת המכון.
14. בתאריך 23.2.15 העידה המתלוננת בפני הועדה ונחקרה בחקירה נגדית על ידי ב"כ הנקבלת.
15. בהסכמת ב"כ הצדדים, בתאריך 11.5.15 העידה תחילה בפני הועדה עדת ההגנה ד"ר רות טרקל דאבר, נוירולוגית ילדים ומומחית להתפתחות הילד, מנהלת המכון לנוירולוגיה והתפתחות הילד של שירותי בריאות כללית בחיפה, מכון בו כיהנה הנקבלת בתקופה הרלוונטית כפסיכולוגית ראשית. באותו מועד העידה גם הנקבלת בחקירה ראשית.
16. במהלך הדיונים התקבלו מוצגי הצדדים – ת/1-10, ו-נ/1-8.
17. בתאריך 22.7.15 נחקרה הנקבלת בחקירה נגדית ונשמעו סיכומי הצדדים.
18. במהלך הדיונים התקבלו מוצגי הצדדים ת/1-10, נ/1-8.
19. בתאריך 26.8.15 הוגשו סיכומי הצדדים בכתב בפני הועדה.

ראיות התביעה - עדות המתלוננת

20. המתלוננת, אמו של הקטין נ', תיארה בפנינו את הרקע לפניו לאבחון שבוצע במכון להתפתחות הילד. לדבריה, בגיל שנה וארבעה חודשים, אחרי ששהה בגן כחודשיים, נודע לה מהגנת כי קיים חשש שהתנהגותו של הקטין אינה תואמת את גילו. לדבריה כבר בשלבים מוקדמים יותר עלה חשד להתפתחות בלתי תקינה, אשר המתלוננת חששה שמקורה בהתנהגות אובססיבית של האב כלפי הקטין.

21. לאחר השיחה עם הגננת הופנתה לבדיקת שמיעה, והופנתה על ידי רופא הילדים למכון להתפתחות הילד. מאחר והתור במכון נקבע לאמצע יולי, פנתה באופן פרטי לאבחון אצל פרופ' תירוש, וזאת בנוכחות אבי הקטין. לאחר האבחון, שלדבריה לא היה חד משמעי, פנתה למכון להתפתחות הילד בבקשה להתחיל טיפול בילד עד לאבחון (1/ת).
22. המתלוננת נענתה שלא ניתן להתחיל בטיפול לפני האבחון, והודות להתערבות האב הוקדם מועד האבחון. בד בבד, לדבריה, האב העביר לנקבלת מכתבים שכללו השמעות נגדה, אותם ביקשה לקבל, ובקשתה נדחתה. לדבריה כשביקשה לראות את מכתבי האב נענתה על ידי הנקבלת שהמכתבים אינם בתיק של הקטין אלא בארכיון הפרטי שלה. המתלוננת קיבלה העתק מהתיק הרפואי של הקטין (2/ת), ללא מכתבי האב.
23. המתלוננת הפנתה לעמ' 7 בת/2 – תרשומת מיום 19.6.12 שנערכה על ידי המזכירות לפיה האב מבקש ליצור קשר ולתרשומת מיום 26.6.12 (עמ' 10 לת/2) שנערכה על ידי הנקבלת ולפיה האב מבקש לשלוח מייל עם חומר שכתב, הנקבלת שוחחה אתו על שימוש מושכל במייל וסוכם שישלח מכתב בפקסימיליה. לדברי המתלוננת פנייה זו של האב, כמו גם פניות נוספות הוצאו מהתיק הרפואי של הקטין לתיק התרשומות של הנקבלת, ולא נמסרו למתלוננת. לדברי המתלוננת מכתביו של האב גרמו לגיבוש דעה מוקדמת אצל הנקבלת לגבי הקטין, ולגבי התנהלות האם. דעה שבאה לידי ביטוי כבר בתחילת המפגש הראשון עם הקטין. (בשלב זה ולאור תהיות חברי הועדה, הבהיר עו"ד קייזמן לועדה כי אכן היו מספר מכתבים של האב ועל פי הנחיית מחלקת ניהול סיכונים הם לא נמסרו לעיון האם כחלק מהתיק הרפואי, לאחר שסווגו כתרשומת אישית שאיננה חלק מהתיק הרפואי).
24. העדה הצביעה על כך שמכתבו האחרון של האב, שנשלח לבקשת הנקבלת לאחר שהוגשה התלונה נשוא הקובלנה, נותר בתיק, אף שהוא משמיץ את המתלוננת.
25. העדה תיארה את פגישת האבחון הראשונה שהתקיימה עם הנקבלת ביום 3.7.12 בנוכחות הקטין, המתלוננת ואמה. לדבריה הנקבלת התעלמה ממנה לחלוטין, פנתה בשאלות אל אמה ופחות מרבע שעה מתחילת השיחה קבעה בצורה מאוד נחרצת לגבי הקטין **"חכם הוא לא"**. כשהמתלוננת שאלה אותה איך את אומרת דברים כאלה, היא השיבה בצורה נחרצת, הוא לא עושה מה שבני גילו עושים.
26. בפגישת אבחון נוספת עם אבי הקטין, אמורה היתה המתלוננת להביא את הקטין לאבחון, שכן על פי הסדרי הראיה שהה קטין במחיצתה באותה עת. המתלוננת התגוררה באותה עת בבית הוריה בישוב מרוחק מחיפה. לדבריה, היא התעכבה שכן נערך אצלה ביקור דחוף של פקידת סעד על פי צו של בית משפט, בינתיים הקטין נרדם וכשהודיעה שלא תוכל להביא את הקטין וביקשה לקבוע מועד אחר, התקשרה אליה הנקבלת בזעם ואמרה לה שהיא חייבת להגיע "מצדי תיקחי אותו, תכניסי אותו לאוטו ותבואי", בקשתה לקבוע מועד אחר נענתה בתוקפנות על ידי הנקבלת – שהיא חייבת להגיע אחרת יהיו לכך השלכות על האבחון של הילד. לדבריה, חשה מושפלת מצעקותיה של הנקבלת, והביאה את הילד למפגש.
27. העדה תיארה אירוע בו נדרשה למלא שאלון CARS באנגלית. מאחר וההתנהלות סביב שאלון זה אינה מיוחסת לנקבלת, לא ראינו מקום לדון בפרטי האירוע בהחלטתנו. זאת ועוד, נחה דעתנו כי לא נפל פגם בשאלון המצוי בתיק הרפואי (ת/7), וכי זהו סיכום שנערך על ידי הנקבלת בו רוכזו תשובות שהתקבלו מההורים ומאנשי צוות האבחון בשאלונים שמולאו על ידם. עובדה זו שהתבררה במהלך הדיון, והמשמעות הוסברה למתלוננת במהלך עדותה בפנינו (עמ' 56-57 לפרוטוקול מיום 23.2.15).
28. בתאריך 19.7.12 התקיימה פגישת אבחון עם צוות האבחון, דהיינו, ד"ר דאבר שהיא רופאת התפתחות ונירולוגית ילדים, הנקבלת וקלינאית התקשורת, בנוכחות אבי הקטין, הקטין והמתלוננת. במהלך האבחון נבדק הקטין על ידי ד"ר דאבר והנקבלת, תוך כדי הערות מצד האב, כשביקשה להשתיק את האב – העירה לה הנקבלת – **"את זו שמלחיצה את הילד"** והדברים אף מופיעים באבחון עצמו.
29. בתום האבחון ולאחר התייעצות שקוימה ללא נוכחות ההורים, נקראו ההורים לחדר והודיעו להם כי הקטין אובחן כ"אוטיסט במצב קשה", באותו מעמד דרשה מהם הנקבלת לחתום מיידית על טופס ויתור סודיות רפואית לצורך העברת החומר למכון

מילמן ולביטוח לאומי. ההודעה נמסרה ללא אבחון כתוב, ללא הסבר על אפשרויות הטיפול. המתלוננת הודיעה כי היא מבקשת לקבל אבחון בכתב ולהתייעץ עם פרופ' תירוש. בתגובה הודיעה לה הנקבלת כי אם לא תחתום, אין בעיה, היא תפנה לפקידת סעד. הנקבלת אף פנתה לאבי הקטין ואמרה לו אל תדאג אני מטפלת בזה. המתלוננת ראתה בכך איום להוצאת הקטין ממשמורתה. גם במהלך חקירה נגדית (עמ' 74) חזרה העדה על התיאור והוסיפה שגם ד"ר דאבר היתה בדעה שצריך להתחיל טיפול באופן מיידי, אבל לא השתמשה באיום, לא הגישה את הטופס לחתימה ולא אמרה – את חייבת לחתום עכשיו". ד"ר דאבר גם הסכימה למתן ארכה של שבוע ימים להחלטה. בשיחה נוספת עם הנקבלת ביום 6.8.12 (ת/9) חזרה הנקבלת ואמרה שאם יש ילד שקיים חשד לגביו שהוא בסיכון, זכותם לפנות לפקידת סעד שפועלת להוצאת צו חירום, שיחה זו הוקלטה על ידי העדה ותידון בהמשך).

30. לבקשת עו"ד קייזמן בחקירה נגדית הבהירה המתלוננת מדוע ראתה בדברי הנקבלת איום: - "היה גם שלב שבו היא עצמה הודתה שלא באמת חשבו שקיים סיכון לילד, כשהוא נמצא אצלי, שברור להם שאני אמא מטפלת ודואגת, באף שלב לא היה מדובר בסיכון, מכמה היבטים, דבר ראשון – במקביל הוא קיבל טיפולים במכון קדם, ככה שהוא היה מטופל, לא היה מצב של חוסר טיפול. לא היתה אי הסכמה לטיפול, היתה אי הסכמה למטפלת מסוימת, לא היתה אי הסכמה לטיפול, היתה אי הסכמה לחתום לפני שאני מקבלת ומבינה את המשמעות. אין דבר של סיכון שברגע זה באים ומנחיתים עליך הילד אוטיסט ועכשיו, בשנייה הזאת, אתה מתחיל טיפול, לפני שבדקת, לפני שהפנמת, לפני שלמדת את כל הנושא לעומק" (עמ' 75 לעדותה).

31. המתלוננת הפנתה לשיחה ת/9 בה נדון הנושא של פניה לפקידת הסעד. שם אמרה הנקבלת שאם מטפל חושב שקיים סיכון, אז זכותה, לא זכותה, חובתה, לפנות לפקיד הסעד ופקיד הסעד יכול גם להוציא צו חירום... "כשבאים ומשתמשים בזה, כשאני משמורנית של ילד שנמצאת בסכסוך משפטי עם האבא שאתו אני מתמודדת והיא אומרת לאבא – אל תדאג, והיא ניצבת לצד האבא לאורך כל הדרך ולוקחת עמדה מאוד מאוד ברורה בעניין, זה מהווה איום מאוד מפורש" (עמ' 76 לעדותה).

32. האבחון הכתוב נמסר למתלוננת רק בשלב מאוחר יותר (ת/4).

33. בתאריך 22.7.12 הגיעה המתלוננת למכון, נפגשה עם ד"ר דאבר ומסרה לה את המכתב ת/5 בו קבלה על התנהלות הנקבלת במהלך האבחון והודיעה כי אינה מסכימה להמשך הטיפול של הקטין אצל הנקבלת. לדבריה, אחרי האבחון ועד לשילובו במסגרת אחרת אמור היה הקטין לקבל במכון 3 טיפולים נוספים. העדה הבהירה גם בעל פה לד"ר דאבר שאין לה אמון בנקבלת ולכן אינה מוכנה שתמשיך לטפל בבנה.

34. בתאריך 24.7.12 התקיימה שיחה טלפונית בין המתלוננת לנקבלת, בה הוזמנה הנקבלת לטיפול עם הקטין. השיחה תועדה בעמ' 15 לת/2. לדבריה אף שהבהירה את חוסר ההסכמה שלה להמשך טיפול של הנקבלת בצורה ברורה, רשמה הנקבלת בתיק הרפואי כי המתלוננת "אמרה שתחשוב ותחזור אלי".

35. בתאריך 26.7.12 (עמ' 16 לת/2) כתבה המתלוננת שוב מכתב מפורט ובו ציינה "לאור התנהלות הפסיכולוגית פולה מולי, אין לי אמון בה ואיני מסכימה שבני יטופל אצלה. אני שבה ודורשת שבשלב זה, כל עוד בני מטופל אצלכם ובהתאם לחוק זכויות החולה, תמונה פסיכולוגית אחרת לטפל בו".

36. כשקיבלה לידיה את העתק התיק, למדה כי בתאריך 30.7.12 הגיע הקטין עם אביו לנקבלת לטיפול. במפגש זה נעשה ניסיון להעביר מבחן נוסף, וזאת ללא ידיעתה, שכן המפגש התקיים במועד בו הקטין שהה אצל אביו במסגרת הסדרי הראיה. תיעוד לכך מצוי בעמ' 3 לת/4 ובעמ' 17 לת/2.

37. בתאריך 31.7.12 פנתה הנקבלת טלפונית שוב למתלוננת בניסיון לזמנה לטיפול. המתלוננת הסכימה להגיע לשיחת הבהרה שהתקיימה ביום 6.8.12. המתלוננת הקליטה את השיחה (ת/9). במהלך השיחה שבה והבהירה שאינה מסכימה להמשך הטיפול של הנקבלת בקטין, הנקבלת לדבריה כעסה, ואמרה "נראה למי יקשיבו, לאמא שמסרבת לטיפול שהוצע לה או לפסיכולוגית בכירה במכון".

38. המתלוננת הפנתה לתרשומת בתיק הרפואי מיום 9/8/12 (ת/6) לפיה האב ביקש לדעת אם האם הגיעה לשעת הטיפול שלה, הנקבלת ביקשה להודיע לו שהאם היתה בשעת הטיפול שלה, והאב ביקש לדעת פרטים נוספים על הטיפול. לאחר מכן נרשמה הערה על ידי הנקבלת: "שימת גבול לאב לגבי זכויות לדעת מה קורה אצל האם... טיפול קורה במסגרת המכון, לא בשיחות טלפון, ביחוד כאשר אחת המטרות של שיחת הטלפון הינה לאסוף מידע לגבי ההורה האחר, אתו נמצאים בתהליכים קשים". המתלוננת הצביעה על כך שמידע על אודותיה נמסר לאב בעוד שמכתבי האב ואפילו מועד שליחתם סווגו אצל הנקבלת כחסיון פרטי ומקצועי, מבלי שמסרה למתלוננת כל מידע שקשור לאב.

39. המתלוננת נשאלה באופן מפורש, על ידי עורך דין ברג ועל ידי הועדה, האם יתכן כי תלונתה על התנהלות הנקבלת קיבלה ביטוי מחמיר בעיניה כתוצאה מהעובדה שקיבלה בשורות קשות על בנה וסירבה להשלים עם האבחון, כשבאותה עת, מתקיימת מערכת היחסים קשה טעונה ופוגענית עם אבי הקטין. בחרנו להביא כאן את תשובתה כלשוונה (עמ' 45-47 לפרוטוקול מיום 23.2.15): "לא, מהסיבה הפשוטה, קודם כל, עצם העובדה, הפנייה לאבחון, ברגע שהגננת באה ואמרה לי שהיא רואה בעיות, לא כעסתי עליה, לא האשמת אותה, לא ניסיתי להתכחש לזה. מיידית התחלתי לטפל, וגם היא הופתעה מהתגובה, כי בדרך כלל הורים לא ישר מוכנים לנסות לפנות לטפל. זאת הגישה. כנראה היא נתקלה בהורים אחרים. היו לה עוד ילדים שאובחנו. הגישה שלי היתה – יש קושי, מטפלים בו. זאת גישה, מצד אחד מאוד מאוד ריאלית. אבל הגישה שלי היא – יש קושי, מה אני עושה כדי להתמודד אתו... אני לא יכולה להגיד לא קיים קושי. גם אני, כשפניתי לפרופ' תירוש, דיברתי על הקשיים. העליתי את הקשיים. אם לא הייתי חושבת שיש קשיים לא הייתי פונה לאבחון, לא הייתי פונה להתחיל טיפולים במכון קדם... לאורך כל הדרך הבקשה העיקרית שלי מהמכון היתה – בגלל שאני יודעת שהאבא שלח מידע ובגלל שאני יודעת שהוא פעל ככה במגוון מקומות, ביקשתי תעשו אבחון כמה שיותר נקי, לראות את הילד, זה מה שביקשתי, זה מה שחשוב לי. זה לא משנה, התווית שהוא קיבל משנה את הטיפול. מה שהיה חשוב לי שהוא יקבל טיפול רפואי ראוי, וברגע שמזלזלים ומשפילים אותי כאמא, לוקחים ממני את כל הזכות לבחור, לא ביקשתי דברים לא הגיוניים, לא אמרתי, אני מסרבת לטפל. אמרתי אני מסרבת למטפלת מסוימת, בגלל ההתנהלות שלה, בגלל ההתייחסות המזלזלת, בגלל כל מיני דברים שהיו תוך כדי האבחון... כשבא איש מקצוע ומשפיל אותך ומעמיד את זה – אני מולך, ולוקח את זה למקום אישי, קצת קשה לי לראות את ההיבט המקצועי והטיפול... אני מסתכלת אפילו על האבחון... גם אם חושבים שהילד במצב קשה, להפך, אם אתם חושבים שהאמא לא מודעת למצב, באים ומסבירים מה זה אוטיזם, מסבירים מה דרכי הטיפול, מה האפשרויות, לא באים ומנחיתים, הילד במצב קשה, תחתמי..."

40. לדברי העדה הקשר הישיר של האב עם הנקבלת, המכתבים שכתב השפיעו על עמדתה של הנקבלת וגרמו לה לזלזל במתלוננת, לאיים עליה ולהתעלם מחוסר ההסכמה שלה להמשך הטיפול בקטין. המתלוננת הצביעה על מכתבו של האב מתאריך 10.9.12, זמן רב לאחר סיום האבחון. העדה הפנתה לתיעוד של הנקבלת בתיק הרפואי מתאריך זה (ת/8): "האב התקשר, בפעם השנייה, להגיד תודה על הטיפול בילד. טיפול שמשולב עכשיו במלמן, לאחר קשיים רבים בקיץ עקב אי רצון האם לכיוון זה. בנוסף סיפר שאתמול נודע לו שהאם שלחה מכתב תלונה עלינו, והוא המום מזה. רק בזכותנו הילד קיבל את הטיפול הנכון. אמר שהיא "מתלוננת סדרתית" שאל אם לעשות משהו. אמרתי לא שאין צורך, אך הביע רגש חזק, ואמרתי לו שיכתוב מהלב מה שמרגיש, אמר שיעשה זאת במכתב של דף". לדבריה, מכתב זה (הוגש פעמיים וסומן נ/3ועמ' 9 בת/2) כולל השמצות קשות עליה, הושאר בתיק הרפואי בניגוד למכתבים קודמים של האב.

41. במהלך החקירה הנגדית לב"כ הנקבלת הבהירה העדה כי תהליך האבחון כלל גם חלק טיפולי, הדרכות כיצד לעבוד עם הקטין, על ידי הנקבלת, קלינאית תקשורת ומרפאה בעיסוק.

42. במענה לשאלות ב"כ הנקבלת השיבה העדה כי דברים שנאמרו ונכתבו על ידי האב מצאו ביטוי גם באבחון עצמו. המתלוננת הבהירה כי "אני פה לא בגלל סכסוך עם האבא, לסכסוך עם האבא יש את המקום שלו, יש את המקום שמתמודד עם העניין... אני פה בגלל טיפול בלי הסכמת בילד, בניגוד מוחלט לרצוני, בגלל האיומים ובגלל שימוש בדברים לא תקינים, זאת הסיבה שאני פה".

43. העדה הדגישה בתשובותיה לשאלות ב"כ הנקבלת כי חזרה והבהירה שוב ושוב, לרבות במכתבה מיום 26.7.12 כי שהיא לא מסכימה להמשך טיפול של הנקבלת בבנה, ולמרות זאת נפגשה הנקבלת עם הקטין ואביו לטיפול ביום 30.7.12.

ראיות ההגנה – עדות עדת ההגנה ד"ר רות דאבר טרקל

44. ד"ר רות דאבר טרקל, מנהלת המכון להתפתחות הילד של שירותי בריאות כללי בחיפה, ניירולוגית ילדים ומומחית להתפתחות הילד. במכון שבניהולה צוות רב מקצועי של רופאים, פסיכולוגים (בתקופה הרלוונטית הנקבלת היתה הפסיכולוגית ההתפתחותית האחראית במכון ובמחוז כולו ובנוסף עבדה במכון פסיכולוגית מתמחה), קלינאי תקשורת, מרפאים בעיסוק ועובדים סוציאליים. העדה תארה בפנינו את תהליכי האבחון, הנערכים בצוות רב מקצועי, שלושה אנשי צוות, הורים וילד. ציוות אנשי המקצוע נעשה על פי אופי הפניה.
45. ההפניה בעניינו של הקטין הגיעה מרופא הילדים, לאחר בדיקה של פרופ' תירוש, שחוות דעתו הועברה למכון יחד עם ההפניה. מחוות דעתו של פרופ' תירוש עלה בבירור נושא המורכבות המשפחתית. לאור הדחיפות נעשה מאמץ להקדים את האבחון. הורי הקטין העריכו את המאמץ ואף הודו לעדה על המאמץ שנעשה.
46. לדבריה, הצוות צפה מראש את המורכבות של הבדיקה, לאור הפערים המשמעותיים בתפיסה של ההורים את תפקודו של הקטין. פערים שהתבטאו גם במהלך המפגשים בדיווח בשאלונים ובאנמנזה. כדי לצמצם את ההסתמכות על מידע מההורים ומהגן, כמקובל במקרים אחרים, הוחלט על קיום סדרה של שלושה מפגשים להערכה דיאדתית עם הנקבלת ושני מפגשים עם קלינאית התקשורת האחראית במכון, לפני המפגש עם הרופא. לדבריה, במקרה זה באופן חריג, נערך "אבחון ארוך" כדי לא להיות מושפעים מהקונפליקט בין ההורים.
47. הנקבלת התגייסה ברצון וכבר בתאריך 26.6.12 זימנה את שני ההורים למפגש ללא הילד ולאחריו קיימה מפגש הורה-ילד עם כל אחד מההורים בנפרד. לאחר מכן, בתאריך 19.7.12 קיים מפגש עם אנשי הצוות, העדה וההורים לבדיקה רפואית ואבחון על סמך כל המידע שהצטבר. במפגש ב- 19.7.12 נערכה בדיקה גופנית לקטין, לאחר הבדיקה המתונו ההורים מחוץ לחדר והצוות קיים דיון ואינטגרציה של כל המידע שהתאסף. בשלב זה נקראו ההורים לחדר ונמסרה להם ההערכה המקצועית והמלצות הצוות.
48. לדברי העדה, האבחנה היתה קשה ולמרות זאת נמסרה להורים עם הנימוקים וההמלצות לגבי המשך. האבחנה נמסרה בעל פה כיוון שהאבחון נערך ביום חמישי בשעות אחר הצהריים והתארך מעבר לצפוי, הדו"ח הכתוב נערך רק ביום ראשון, וההורים הוזמנו לקבלו, כל אחד בנפרד (נ/1, הוגש גם במסגרת ת/2).
49. במענה לשאלות ב"כ הנקבלת השיבה העדה כי פניה לפקידת סעד נעשית כאשר יש חשש להזנחה, התעללות או סיכון אחר לילד. במענה לשאלות הועדה האם היה חשש או סיכון לילד השיבה העדה כי במקרה זה לא התייעצו עם פקידת סעד, למרות המורכבות המשפחתית, והנושא כלל לא נדון. יחד עם זאת העדה הבהירה שהעדר טיפול או דחיית טיפול בגיל הרך במקרה של הפרעה בספקטרום האוטיסטי, יכולה להיות משמעותית.
50. העדה הבהירה כי היתה דחיפות בקבלת הסכמת האם לטיפול בבית מילמן כדי להבטיח את קליטת הקטין במוסד בו מספר המקומות מצומצם מאוד, לכן גם התבקשה האם לחתום על טופס ויתור סודיות רפואית. לשאלה מדוע לא ניתנה למתלוננת ארכה להתייעץ לשקול, לבדוק את האבחון הכתוב, השיבה העדה כי ניתנה לה ארכה שבוע ימים.
51. לשאלת חברת הועדה "האם לא איימתם עליה בפניה לפקידת סעד אם היא לא חותמת על ויתור על סודיות רפואית?" השיבה העדה "יכול להיות שהדברים נאמרו... פולה העלתה את זה כאופציה, מתוך דאגה לילד, מתוך ראייה באמת את הילד" (פרוטוקול מיום 11.5.15 עמ' 34-35).

52. בשאלה מדוע לא נמסרו מכתבי האב למתלוננת השיבה העדה כי בהתייעצות עם מחלקת ניהול סיכונים בשאלה האם זו רשומה רפואית נאמר למכון שאין למסור את המכתבים כיוון שהינם רשומות אישיות של המטפלים במכון. העדה הבהירה כי בכל מקרה לא הושפעו מכתביו של האב ומדברים שנכללו בהם לגבי האם. לדבריה, היו ערים למתח בין ההורים ולכן בחרו בתהליך של אבחון ארוך, על ידי אנשי צוות מקצועיים, והעדיפו שלא לסמוך על דיווחי ההורים. במהלך עדותה הוגשו בהסכמה מכתבי האב (2/נ-5/נ).
53. העדה נשאלה גם על המשך הטיפול בקטין בניגוד להודעת האם כי אינה מסכימה להמשך הטיפול בקטין על ידי הנקבלת. לדבריה, הנקבלת ידעה על דרישת האם, אך בשיחות עם האם הבהירה לה העדה כי בשל חופשות הקיץ ומאחר והקטין אמור להיקלט בספטמבר בפעוטון, אין אפשרות להחליף מטפל. באותה עת לדבריה, היו שתי אופציות, או להפסיק את הטיפול או להמשיכו בפורמט שהיא הסכימה לו, בנוכחות האב בלבד, הכוונה היא רק לטיפול הרגשי לגבי הביעה האם התנגדות.
54. העדה הפנתה גם לסעיף 4 לאבחון (1/נ) ממנו עולה "האם החזירה תשובה ב-22/7/12 כי נכונה לתוכנית הטיפול במכון, אם כי הסתייגה לגבי נכונותה לקשר טיפולי עם הגבי סילברשטיין (העדיפה כי רק האב יהיה במפגשים).
55. שאלת הסכמת המתלוננת להמשך הטיפול של הנקבלת בקטין בנוכחות האב בלבד, נשאלה שוב ושוב הן בחקירה נגדית והן על ידי הועדה וזאת לאור עמדתה הנחרצת של המתלוננת כי לא נתנה הסכמתה לכך, וכשראתה שאין מכבדים את רצונה כתבה את המכתב ב-26/7/12. העדה סברה כי אמור להיות לכך תיעוד בתיק הרפואי, בין בשיחה מתועדת ובין בתרשומת שלה, והבטיחה לבדוק בתיק ולהגישו לועדה. (הערה - מסמך זה לא הוגש בפנינו אף שניתנה ארכה לעדה ולב"כ הנקבלת לאתרו).
56. בחקירה נגדית הסכימה העדה עם עו"ד ברג כי לא ניתן לטפל בילד אם אין הסכמה של שני ההורים. לדבריה הבהירה למתלוננת שלא ניתן להחליף מטפל. העדה לא ידעה פרטים על המפגש שהתקיים ביום 30.7.12 אצל הנקבלת עם האב והקטין, סברה שהמתלוננת היא שהביאה את הקטין לטיפול וראתה בכך אות להסכמתה. העדה הופתעה לדעת שהקטין הובא על ידי אביו לטיפול שהתקיים ללא ידיעת האם, שכן הקטין שהה אצל האב במסגרת הסדרי הראייה.

ראיות ההגנה – עדות הנקבלת

57. הנקבלת הינה פסיכולוגית חינוכית והתפתחותית מומחית בכירה. עבדה במכון להתפתחות הילד משנת 1998 ובתקופה הרלוונטית היתה הפסיכולוגית האחראית על המכון ובמרחב כולו.
58. הנקבלת תיארה בפנינו את המאמץ שנעשה לעריכת האבחון בהקדם, לאור דחיפות המקרה והבאתו בפני המכון לקראת חופשות הקיץ ובטווח זמן קצר לפני תחילת שנת הלימודים, מועד בו אמור הקטין להשתלב במסגרת מותאמת. ד"ר דאבר פנתה אליה ביום 26.6.12, כבר באותו יום שוחחה טלפונית עם ההורים וזימנה אותם למפגש משותף ביום 28.6.12. בשיח הטלפון האב ביקש להעביר רשמים מתצפיות שערך במייל והנקבלת ביקשה שזה יועבר בפקס. העדה הפנתה לתרשומתה מאותו יום בתיק הרפואי "אני דיברתי אתו על שימוש מושכל במייל, הציע לשלוח בפקס וכך סוכם". באותו יום הגיע מכתבו של האב נ/2.
59. הפגישה ביום 28.8.12 התקיימה עם שני ההורים, נקבעו מועדים למפגש של האם עם הילד ומפגש של האב עם הילד. באותה עת הנקבלת לא ידעה שהאם צריכה להביא את הילד למפגש עם האב דבר שיצר מתחים בהמשך.
60. המפגש עם האם נערך ביום 3.7.12. לדברי הנקבלת כבר בעת ששהו במסדרון צפתה בקטין והבחינה בהתנהגות חריגה לרבות חוסר תגובה לפניות האם והסבתא אליו. גם בחדר הבדיקה ההתנהגות היתה חריגה.
61. במענה לשאלות בא כוחה תיארה הנקבלת את חילופי הדברים בחדר הבדיקה "תוך כדי האימא דיברה אתי, איך הילד חמוד ואיך היא אמא טובה ואני כבר לא זוכרת הכל, אבל היא ניסתה להוכיח לי כמה בעצם הכל בסדר. על רקע זה נאמר הדבר הלא נחמד שנאמר

בטון, בהתחלה כנראה אמרתי... שהיא ציטטה, אי אפשר להגיד שהוא עושה מה שילדים אחרים בגילו עושים, כי זה בולט לעין וכן זה אחרי רבע שעה, אבל זה רבע שעה שזה מאוד חריג פלוס במסדרון, פלוס שקראתי מה שתירוש כתב, שד"ר תירוש כתב שיש פיגור התפתחותי רב תחומי, בעיית תקשורת, הוא רק לא היה בטוח מה הסיבה. שהאמא כבר הספיקה להגיד לי כנראה בפגישה הזאת, היא שייכה את בעיות הילד לדרך החינוך של האבא... כן, אני לא, אז אני זוכרת שכבר היה מתח והיא אומרת – הוא נהדר, סליחה אני מנסה להיות עוד, היא ניסתה להוכיח לי... הוא נהדר ואת רואה והוא עושה והנה ההוכחה והנה הוא עושה ולא זוכרת ואז אמרתי, הוא לא עושה מה שילדים אחרים בגילו עושים, אי אפשר להגיד שהוא חכם. וזה היה, היום אני מצטערת על שהייתי צריכה להגיד שזה התנהגות באיחור ואולי יש לו חוכמה רגשית אבל מבחינת ביצועים קוגניטיביים יש פה איחור וזה מה שאמרתי. אני לא מתכחשת לזה" (בעמ' 71 לפרוטוקול מיום 11.5.15). בהמשך בעמ' 79 – "היא באה והיה לי מאוד קשה, היא אומרת לי – תשמעי, הוא בסדר, תראי כמה נחמד, תראי כמה הוא יודע, תראי כמה הוא חכם, תראי איזה אימא טובה אני. לא הצלחתי להגיד, את הכל צודקת. היה פה איזה, היא אומרת לי – הקיר שחור, הקיר שחור. אני אומרת – לא, הקיר לבן. והיא לא אהבה את זה". ובעמ' 88 לעדותה: – "אני מצטערת שלפעמים, אני מצטערת על ה... אני חושבת שיכולתי להיות פחות אימפולסיבית, יש לי את זה באישיות, אני מצטערת על זה, אני מצטערת שאיכשהו לא ניהלתי את המילים שלי בצורה כזאת שהכינו אותה... גם בחקירה נגדית (פרוטוקול מיום 22.7.15 עמ' 17) הודתה הנקבלת: – "אני הייתי צריכה להגיד לה – תראי, ילד בגיל הזה מצופה לעשות ככה וככה, הוא לא עושה, אבל הוא ילד וזה, הייתי צריכה להגיד את זה יותר רך אבל הייתי צריכה להגיד לה, לנסות ולהראות לה בכל זאת משהו במציאות..."

62. לשאלת ב"כ מדוע פנתה לסבתו של הילד ולא לאמו הסבירה הנקבלת: – "מכיוון שהאמא דיברה הרבה מאוד גם, אני זוכרת שהיתה שם הסבתא, וניסיתי לפנות אליה קצת, חשבתי שאולי, הייתי בתקווה שאני אצליח ליצור איתה איזו שפה משותפת, פשוט ניסיתי להגיע לאנשים האלה, לדבר איתם לדבר על מה שהם אומרים... פניתי גם לאמא אבל האמא דיברה ודיברה ודיברה וכל מה שניסיתי להגיד לה היא רק דיברה ודיברה ודיברה, היא לא הקשיבה לי אז ניסיתי ויז-אה וי לפנות לאמא שלה... היא חוותה את זה ככזה שאני לא מתייחסת אליה, אבל לא היתה שיחה איתה. היא סיפרה מה שהיא רצתה לספר, את הדרך שהיא רואה את הדברים ואני ניסיתי להכניס איך אני רואה את הדברים" ... בהחלט הייתי מודעת שנוצר מתח" (בעמ' 71 לעדותה). בחקירה נגדית לעו"ד ברג (בפרוטוקול מיום 22.7.12 עמ' 24) חזרה על הדברים "אף אחד לא התעלם ממנה, אבל זה נקודה אצלה, להערכתך, מאוד מאוד רגישה, שיש לה צורך להיות 200%, היא בכלל צמצמה, היא לא נתנה לאבא... והיא לקחה, עשתה מהאבא אפס, וגם זה היה מאוד קשה להתמודד עם זה..." ר' ג' גם דבריה בעמ' 25, שם.

63. לגבי האירוע בו הודיעה האם כי לא תוכל להביא את בנה למפגש עם האב העידה הנקבלת כי לא ידעה על מעורבותה של פקידת הסעד בהליך המשפטי, לא ידעה מדוע פקידת הסעד ביקרה בבית האם ביום הבדיקה וסברה כי זהו ניסיון התחמקות של האם מלהגיע לאבחון: – "אני הרגשתי שהאמא, אם לא יכריחו אותה, גם ימשכו את זה עוד חצי שנה. ולכן אני הרגשתי שיש חשיבות מאוד גדולה לבצע את האבחון ולהגיע לבסוף לאבחון ולקבוע את האבחנה ולגרום לזה שהיא תגיע למקום טיפולי המיועד לכך" וגם – בחקירה נגדית בעמ' 25-26 – הבהירה כי שמה לאם גבולות כדי שיהיה מפגש עד לבדיקת הרופאה. האם עשתה צעדים כדי לא להגיע. כשהתבקשה לשחזר את השיחה כיוון שהאם התלוננה על צעקות ואיומים – השיבה – "אני לא חושבת שצעקתי עליה. אני חושבת שדיברתי בקול שלי שהוא יכול להיות יותר חזק מהיום. חלק מהאימון שלי מהחוויות פה. היא נוטה לדבר בקול מאוד מאוד שקט ואני חושבת שכל בן אדם שמדבר באסרטיביות כזאת שאני מדברת עכשיו זה יכול להחיות אצלה כצעקה. אני לא חושבת שצעקתי עליה... אני שיקפתי לה גבולות שהתחילו בעיני כתירוצים בבוקר". לשאלת עו"ד ברג האם היית עושה זאת שוב? השיבה הנקבלת "בטונים עוד יותר רכים שאף אחד לא יגיד שהפעילו עליו שמץ של..." (בעמ' 32).

64. ב"כ הנקבלת ציטט בפניה את עדות האם לגבי האירוע שהתרחש ביום האבחון 19.7.12. כזכור העידה האם כי הנקבלת אמרה לה כי אם לא תחתום על ויתור סודיות רפואית תפנה לפקידת סעד (עמ' 27 שורה 7 לפרוטוקול מיום 23.2.15). הנקבלת הבהירה (בעמ' 89) – "זה היה, מכיוון שאני ידעתי שהיא כבר סחבה את הטיפול הזה כבר כמה חודשים, היא לא באמת רוצה, אז אני אמרתי שאם לא, אז אפשר להעביר את הטיפול

של ההחלטה של הקצב החינוכי לפקידת סעד... בסוף, אחרי הבשורה, בנושא שאני יודעת שהוא רגיש, של הפקיד סעד, זה כן עלה שם, כל מה שהיה מדובר זה שאם האימא לא רוצה תוך השבוע שנתנו לה, לחתום שנקדם את הטיפול, אז נעביר את הנושא של הטיפול החינוכי לפקידת סעד. שזה גם תפקיד של פקיד סעד. לנו כבר היה, כל התהליך, עם המשפחה הזאת היתה מאוד קשה, אז כבר ידענו שיש פקידת סעד. אני חושבת שגם בפגישה הם אמרו את זה. אז יכולה להיות בפונקציה של הסדר ראייה, יכולה להיות בפונקציה של הוצאה מהבית, מבחינתנו, הדבר היחיד היה כיצד במובן של האם הוא צריך לקבל את הטיפול ההתפתחותי שהוא צריך לקבל (שם, בעמ' 89).". בעמ' 90 לעדותה חזרה והבהירה כי היא חשבה ועדיין חושבת "שהיא ניסתה למשוך, כן".

65. בחקירה נגדית לעו"ד ברג (פרוטוקול מיום 22.7.12 בעמ' 69-72) חזרה הנקבלת והבהירה כי חששה לשלום הקטין אם הטיפול בו ידחה ולא ראתה בדבריה על מעורבות פקידת סעד - איום. בעמ' 73 הודתה כי יתכן והזכירה את פקידת הסעד עוד בטרם ניתנה ארכה בת שבעה ימים. בהמשך בעמ' 77 הודתה: "אני חושבת בדיעבד, אני מצטערת שאני אמרתי את זה על פקיד סעד, היה צריך לחכות שבוע..."

66. במענה לשאלה מדוע לא לתת למתלוננת כמה ימים להחליט ולהתייעץ השיבה המתלוננת – "נתנו לה בסוף" וגם "התחושה היתה שלא מדובר על כמה ימים, שהמחשבות האלה יכולות להמשיך הרבה זמן ולכן..."

67. בהמשך הבהירה: "אני לא אימתתי על שום הוצאה מהבית. אני רק אמרתי שאם היא לא תחתום לגבי הנושא של הטיפול החינוכי, נפנה את הטיפול בקצב החינוכי לפקידת הסעד. לא היה מדובר בכלל על הוצאה מהבית, היה מדובר על טיפול בנושא של הקצב של לקבל את הטיפול החינוכי שלו... לא חייבים התעללות, ילד, ילד יכול להיות בסיכון גם אם הוא לא מקבל את הטיפול, ילד אוטיסט, אם הוא לא מקבל את הטיפול שהוצא צריך, זה ילד בסיכון, לא במובן של התעללות, לא במובן, זה ילד בסיכון. אני רוצה להגיד, אם היא לא הבינה אותי נכון, שאני דיברתי איתה על משהו חינוכי והיא לקחת את זה למקומות אחרים... לפחדים שלה וזה, אז זה לא, לא היתה כוונה, בכלל, של הדבר, כי זה לא מה שנאמר. רק לגבי הטיפול החינוכי" (בעמ' 92 לעדותה).

68. העדה התבקשה, על ידי הועדה להסביר את דבריה למתלוננת בת/9 עמ' 6 (המפגש המוקלט עם האם): "לא פונים לעובדת סוציאלית רגילה. אנחנו הזכות שלנו לפנות זה רק אם אנחנו חושבים שיש פה סיכון לילד. אנחנו חייבים, אם אנחנו שומעים שהרביצו, ילד בוכה בלילה וחושדים שמרביצים לו, אנחנו פונים לפקיד סעד מקומי, לא משנה איפה, איפה בארץ... אומרים יש פה סיכון לילד. אם אנחנו חושבים. ופה לדעתי ולדעת כולם, הילד שלך נמצא בסיכון, הוא לא מקבל את הטיפול הראוי לו". הנקבלת הודתה באמירת הדברים, הבהירה כי הכוונה לטיפול החינוכי והוסיפה "אני חושבת שזה לא היה חכם להביא את הדוגמאות האחרות של מה שפקידת הסעד עושה, כי זה עושה הקשר לא נכון."

69. לגבי המשך הטיפול בקטין בניגוד להסכמת האם הבהירה הנקבלת כי אחרי האבחון הבינה כי המתלוננת לא רוצה שתמשיך לטפל בקטין איתה, ולכן לא עשתה זאת. להבנתה האם הסכימה שהקטין יטופל עם האב, כך לדבריה הבינה גם ד"ר דאבר וזו היתה ההנחיה שקיבלה ממנה. כך (בעמ' 64 לפרוטוקול מיום 22.7.15):

"עו"ד ברג: אני רק רוצה להבין, כדי שיהיה ברור. בעצם, חשבת שכדי לטפל בילד את רק צריכה את הסכמת האבא, אם הבנתי נכון.
העדה: ההורים חיו לחוד... אז אני הסכמתי להמשיך, האבא רצה את ההדרכה שלו, ואני חשבתי שזה בסדר גמור לתת את ההדרכה של האבא עם הילד, כי הוא רצה... בהסכמת האבא, עבור הטיפול באבא עם היחסים שלו עם הילד. בשלב הזה כבר היו שני בתים לגמרי..."

70. במהלך החקירה הנגדית עומתה הנקבלת עם מכתבה של האם מיום 26.7.12 בו נאמר מפורשות "אני חוזרת ומדגישה שלאור התנהלות הפסיכולוגית פולה מולי, אין לי אמון בה ואיני מסכימה שבני יטופל אצלה. אני שבה ודורשת שבשלב זה, על עוד בני מטופל אצלכם ובהתאם לחוק זכויות החולה, תמונה פסיכולוגית אחרת לטפל בו". הנקבלת הפנתה לסעיף 4 לאבחון נ/1 ממנו למדה שהאם הסכימה לטיפול עם בנה. הנקבלת לא

הצליחה להסביר, כיצד, בניגוד גמור להודעת האם המשיכה לטפל בקטין עם אביו מבלי שתהיה לה הסכמה בכתב של האם. הנקבלת הפנתה להוראתה של ד"ר דאבר והודתה כי לא קיבלה אישור מהאם להמשך הטיפול (עמ' 51).

71. הנקבלת הופנתה על ידי עו"ד ברג לדבריה בת/9 (תמליל השיחה עם המתלוננת מיום 6.8.12) בעקבות אמירה מפורשת של המתלוננת לפיה אינה מעוניינת שהנקבלת תמשיך לטפל בילד "זה גם יותר מתאים לנולדת אלי, מה לעשות? פגשת אותי, כי אני פסיכולוגית שהתחננו ממני לקחת את המקרה הזה למכון ולא לאף מטפל רגשי אחר כי אני הכי בכירה והכי אתמווד עם זה, עכשיו הם חושבים ככה ואת נולדת לי, עכשיו את לא מסתדרת עם אמא שלך, מה לעשות? תלמדי, זאת אומרת זו הגישה, המקום שאני בא ממנו, זה כאילו את נולדת לי, מבינה את הרעיון?" הנקבלת השיבה כי ניסתה לערוך אקט טיפולי עם המתלוננת כדי לנסות לעבוד על אי הנעימות, כדי ללמוד מהסיטואציה (עמ' 53).

72. במהלך החקירה הנגדית לעו"ד ברג נשאלה הנקבלת שאלה כללית (עמ' 8 לפרוטוקול מיום 22.7.12) – "כאשר את מסתכלת על המקרה הזה, היום, מה את חושבת או את יכולה להצביע על איזה שהם ליקויים בתפקוד שלך?" הנקבלת השיבה – "בהחלט הייתי מודעת לזה שהאישה לא פשוטה לי, ושאני בתגובות שלה צריכה לקחת בחשבון את זה שזה לא פשוט לי, שוב, אני הבכירה, אני הפסיכולוג שעומד וחייב לעשות את העבודה הזאת ואני אעשה את הכל כדי לעשות מה שלמדתי במקצוע שלי, קריירה שלמה, לקחת בחשבון את מה שזה מעורר בי כי אני בן אדם ולא נותנת לזה לנהל אותי... אני לא אוהבת כשמנסים להכריח אותי, כשמנסים להפעיל עלי כוח. ואני הרגשתי שאני, יש ניסיון לכפות עלי את הדרך חשיבה שלה ושאני אעשה מה שהיא רוצה ובמקומות האלה... אני בן אדם עם מצפון, עם דרך ולא פעם אני הבן אדם שאומר, שעושה דברים קצת שאנשים אחרים לא יעשו, כי אני מאמינה בזה ואני עושה את זה בצורה של לעמוד על דרכי ולא להיות תוקפנית".

73. הנקבלת הסכימה כי מחויבותה כפסיכולוגית היא לנהל את המקרה באופן שוויוני לשני הצדדים אך לא יכלה להסביר מדוע לא הבהירה לנקבלת כי האב טוען נגדה טענות וכי זכותה להגיב או לכתוב לה. לדבריה לא ידעה מה תוכן המכתבים והם הכילו גם מידע ותצפיות על הילד. לדבריה לא חשבה לדרוש מהאב להעביר עותק ממכתביו לאם ורק אחרי שהאם ביקשה את המכתבים התייעצה עם מחלקת ניהול סיכונים ונענתה שאין למסור את המכתבים.

74. הנקבלת הופנתה על ידי עו"ד ברג לדברים שכתב האב במכתבים ובהם תאר את שלבי ההכחשה של האם, את ה"הגזמות הפרועות" שלה ושאל על השפעתם עליה כמאבחנת. העדה השיבה כי בתפקידה כפסיכולוגית היא חייבת לסנן מידע מהסוג הזה. הנקבלת הודתה כי בדיעבד אולי היה מקום להורות לאב שלא לכתוב לה בצורה חד צדדית (בעמ' 17).

75. בנוגע למכתביו של האב וסיווגם כתרשומת אישית העידה הנקבלת בחקירה נגדית (בעמ' 32-34) "הם היו מסירות מהאבא של המטופל, ההגיגים הפרטיים שלו, לפסיכולוגית שזה דבר מותר... כמו שאם הוא היה, הייתי רואה אותו בשיחה, לחוד, כשזה מקובל ובסדר, אני רואה את האמא לחוד ואת האבא לחוד, כל אחד יספר לי מה שבא לו והייתי רושמת לי ככה, זה במעמד הזה וזה לא חייב להיכנס לתיק... הדברים האלה נחשבו כהגיגים, זה התיק האישי, ההגיגים שלי, שהאמא ביקשה אותם". לשאלת הועדה האם מראש סיווגה את המכתבים בתיק האישי שלה, טרם הפנייה למחלקת ניהול סיכונים השיבה בחיוב. גם כשנשאלה שוב האם מכתבי האב סווגו כתרשומת אישית למרות שהכילו תצפיות על הילד השיבה – "הם נכנסו לתיק האישי שניהלתי בחדר לא לתיק הרפואי, אוקיי?"

76. בעמ' 40 הסכימה הנקבלת כי המכתבים כללו חלק מהמידע שקיבלה, כולל רקע התנהגותי על הילד ומשום כך לא היה מקום להוצאתם מהתיק הרפואי. העדה הסבירה שהתעלמה מהמכתבים, אולי היתה צריכה להגיד לאב לא לתת לה את המכתבים ובמקום זאת בחרה לתיקם בנפרד. לדבריה האב לא הסכים לתת את המכתבים לאם לאחר שהאם ביקשה לקבלם. בקשת האם היתה כבר בשבוע הראשון למפגשים ולמרות זאת הודתה כי המשיכה וקיבלה מהאב עוד שני מכתבים, מבלי שהצליחה להסביר מדוע הסכימה לקבלם.

77. בחקירה נגדית לעו"ד ברג, (פרוטוקול מיום 22.7.12 עמ' 79) הודתה הנקבלת כי מכתבו הרביעי של האב נ/8 מיום 10.9.12, תויק בתיק הרפואי ולא ברשומות האישיות. לדבריה ביקשה שיכתוב, הציעה אם הוא רוצה... הנקבלת לא הצליחה להבהיר במענה לשאלות ישירות של עו"ד ברג במה נבדל מכתב זה מקודמיו לגבי אופן תיוקו.
78. הנקבלת הודתה בחקירה נגדית כי המפגשים במכון נשאו אופי טיפולי, בין בהדרכות להורים ובין בשיחות עמם ובתצפיות שנערכו "כמו שהאמא אמרה בצדק, בנושא של הילדים האוטיסטים, בגלל שהאבחנה מתבססת על תצפיות, כולם יודעים היום שהתצפית היא טיפולית, המגע הוא טיפולי... אז יש אלמנטים טיפוליים בכל המגעים גם כשהמטרה שלך היא אבחנתית" (עמ' 65 לפרוטוקול מיום 22.7.15). הנקבלת אף הודתה כי בשיחה עם המתלוננת ת/9 השתמשה בטכניקות טיפוליות כדי לנסות להניא את המתלוננת מסירובה להמשך טיפולה בקטין (שם, עמ' 53, 54).

סיכומי הקובל

79. הקובל בסיכומיו הפנה להתנהלות הנקבלת מול האם, החל מקבלת מכתבי האב שכללו השמצות על האם והוצאתם מהתיק הרפואי, דרך התבטאותה במילים "הילד לא חכם" במהלך המפגש הראשון, דרך האיום על האם בפנייה לפקידת סעד במעמד האבחון וכלה בהמשך הטיפול בקטין בניגוד להסכמת האם, לדבריו כל אלה עולים התנהגות בלתי הולמת.
80. הקובל הפנה למכתבי האב נ/2-5 ולדברים שנאמרו בהם על האם, והצביע על חוסר השוויון ביחס הנקבלת להורי הקטין. לדבריו המכתבים השפיעו על הנקבלת שניגשה לאבחון עם דעה קדומה על האם עד כדי הטיית שיקול הדעת שלה.
81. הקובל הפנה לדברי הנקבלת בת/10 פרוטוקול ועדת הבדיקה בעמ' 20 בתשובה לשאלות הועדה על התבטאותה במפגש הראשון "חכם הוא לא". הנקבלת הבהירה את תפקידה כגורם מאבחן "מישהו צריך להגיד לאשה הזאת הילד שלך אוטיסטי", לדעת עו"ד ברג, אמירה כזאת בשלב כה מוקדם של האבחון מצביעה על דעה קדומה שקיננה אצל הנקבלת כלפי האם כאם מכחישה. בעמ' 14 לת/10 תיארה הנקבלת את האם כ"פאסיב אגרסיב", מה שמלמד על העוינות כלפי האם. לדעת עו"ד ברג, אין כאן רק שאלה של ניסוח אלא מצופה מפסיכולוג לגלות הבנה לתהליך קשה ורגיש שההורים הם חלק ממנו, להמנע מאמירות קשות או פוגעניות בשלבים כה מוקדמים, בין היתר כדי לרתום את ההורים לתהליך.
82. עו"ד ברג הפנה לדברי הנקבלת לפיהם סברה שהאם מתחמקת מטיפול ולכן לחצה עליה להביאו לטיפול שאם לא כן יהיו לכך השלכות על האבחון של הילד, ובאמירה שתדווח לפקידת סעד. לדבריו הדרך הנכונה להתמודד עם התחמקויות של האם היא בטיפול ולא בהשפלות או באיומים, שכך נחו בחוויה של המתלוננת.
83. עו"ד ברג הדגיש כי לא די בהסכמת האב לטיפול, במיוחד כשהאם הודיעה על סירובה לטיפול בצורה ברורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כך על פי הוראות חוק זכויות החולה תשנ"ו-1996 וכך לגבי קטינים – סעיף 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות – הקובע כי בכל עניין הנתון לאפוטרופסות חייבים שני ההורים לפעול תוך הסכמה. לדבריו, בשיחה ת/9 ניסתה הנקבלת לכפות את הטיפול על האם "נולדת לי", בניגוד למצב המשפטי וחובות הפסיכולוג כלפי המטופל.
84. הקובל הפנה לאירועים בסוף האבחון ביום 19.7.12 – במהלכם נדרשה המתלוננת לחתום על ויתור סודיות רפואית במקום והנקבלת אמרה שתפנה לפקידת סעד. לדבריו לא היה מקום להזכיר את פקידת הסעד במעמד רגיש זה, בין בדרישה לחתימה מיידית ובין בדרישה לבוא לחתום בעוד שבוע שאם לא כן נדווח לפקידת סעד... שימוש במילים קשות אלה בשעה כה קשה להורים מוסיפה על הלחץ בו נתונה האם וגורם לה סבל מיותר.
85. הקובל מפנה לעובדה שהנקבלת "הזמינה" את מכתבו של האב נ/8, בשעה שידעה שהוגשה תלונה כנגדה, ותייקה אותו בתיק הרפואי, כדי שכל מי שיעיין בו יראה תמונה לא מחמיאה על המתלוננת. האב קיבל מידע על האם, בעוד שמידע שמסר נשלל מהאם.

לדעתו הנקבלת התנהלה בחוסר שוויון בין ההורים, דבר שהשפיע על התנהלותה כלפי המתלוננת.

86. הקובל הפנה לתכנים טיפוליים במפגש עם האם (ת/9), כשמטרת השיחה היתה הבהרה. תכנים טיפוליים אלה הוכנסו לשיחה ללא קבלת הסכמת האם, בניגוד לקוד האתי

87. לטענת עו"ד ברג, כל ההתנהלות של הנקבלת אינה תואמת את החוק, את העקרונות המנחים של המקצוע ואת כללי האתיקה ומשום כך עולה כדי התנהגות שאינה הולמת.

88. בסיכומיו בכתב ערך עו"ד ברג את האירועים המתוארים בכתב הקובלנה, בתלונת המתלוננת ובתיק הרפואי בציר זמן, תוך הפניה לראיות.

סיכומי ב"כ הנקבלת

89. בפתח סיכומיו הבהיר עו"ד קייזמן כי תפקידה של הועדה לבחון את התנהגות הנקבלת על פי התנהגותה בזמן אמת, בהתאם לראיות שהובאו בפני הועדה. משום כך, אין מקום לשאלות או לתשובות שניתנו בדיעבד, כגון תשובותיה של הנקבלת – היום אני ממש מצטערת ואני לא יודעת איך הגעתי למצב הזה... שאלות כגון "האם היום, בדיעבד, היית נוהגת אחרת?" הן לא הוגנות כי התשובה להן ברורה.

90. הנקבלת סבורה עד היום שהתנהלותה היתה נכונה, באותה סיטואציה בעייתית של אם שמכחישה את העובדה שהבן שלה אוטיסט, כשיש פערים בין ההורים המסוכסכים, כשיש כעסים ומתחים בין ההורים המוצאים ביטוי גם בתוך חדר הבדיקה, בתהליך שנמשך כשלושה שבועות, כשהמיטב שניתן לעשות עבור הקטין זה לשלבו במסגרת טיפולית מתאימה בתוך זמן קצר, ובחשש שאם יתארך לוח הזמנים תוחמץ האפשרות לשילובו במקום המתאים לו ביותר. במקביל האם לא שיתפה פעולה עם הטיפול וסירבה להכיר שיש לקטין בעיה.

91. ב"כ הנקבלת הבהיר כי התבטאותה של הנקבלת על הקטין "חכם הוא לא" היתה חסרת רגישות בצורה לא רגילה, אולם אין בה כדי לעלות כדי התנהגות שאינה הולמת פסיכולוג, כיוון שאין בה כשל מוסרי הנדרש בעבירות על כללי האתיקה.

92. הנקבלת התגייסה בכל מאודה כדי לקדם את האבחון, ומצאה, שהאב, עם כל הבעייתיות שלו, אבחן נכון את מצבו של הקטין, וערך תצפיות מדויקות, האם, למרות חוות דעת של ד"ר תירוש, מסרבת להכיר בבעייתיות של הקטין והופכת את התסכול והכעס על תוצאות האבחון על המטפלת, כי היא זו שבסופו של דבר אמרה לה את האמת שהיא לא רוצה לשמוע.

93. ב"כ הנקבלת מודה שהנקבלת הפעילה לחץ על המתלוננת כדי שתביא את הילד למפגש עם האב. זה מכון שאנשים ממתניים שלושה חודשים כדי לקבוע תור, ברגע שהוקדם התור נוצרה מחויבות טיפולית של המתלוננת והיא לא עמדה במחויבות הזו, היא לא עשתה כל שנדרש ממנה שהאבחון יצלח.

94. לגבי מכתבי האב – בדיעבד, יתכן שלא היה מקום לקבלם. הנקבלת קיבלה את המכתבים ותייקה אותם ברשומות האישיות. ברגע שנדרשו על ידי האם, נוצרה בעיה משפטית משום שאלה מסמכים של האב שנהנה מסודיות רפואית, וזו היתה החלטה של מחלקת ניהול סיכונים בכללית.

95. לדבריו: "הנקבלת עשתה טעות אחת, היא לא הצליחה להשתלט על הכעס שלה כלפי האמא. לא הצליחה. האמא הזאת הרגיזה אותה מאוד, לא בגלל ההתנהגות שלה. האמא הזאת הרגיזה אותה משום שפולה ראתה מול עיניה לא אסון... אבל היא ראתה אמא, שעושה, מבחינתה, סוג של abuse לילד. אמא שמכחישה בכזאת צורה דרמטית את העובדה שהילד שלה בבעיה, ממשיכה לחשוב שהוא בריא והכל בסדר אצלו. אז יש לך שתי אפשרויות, כפסיכולוג, אתה רוצה להיות בסדר ולכסות לעצמך את... אתה אומר –

את צודקת מאה אחוז, קחי חודש, קחי חודשיים, תלכי תתייעצי... או לעשות את מה שהיא עשתה וחטפה בליסטראות מפה ועד להודעה חדשה. להעמיד את האמא במקום. אפשר היה לעשות את זה בצורה יותר עדינה, אפשר היה לעשות את זה במילים יותר יפות, אפשר היה לעשות את זה בסגנון אחר, אבל את האמת הבסיסית, גבירתי תדעי לך שמה שאת עושה לא בסדר. לא היה מקום כמונן לערב פקידת סעד, עם כל ההשלכות של זה... "לדבריו:-" לנקבלת יש עקרונות והיא לא חושבת עד היום שמה שהיא עשתה לא בסדר היא כמונן חושבת שהיה מקום קצת יותר להתרכז, ואולי לא להגיד את זה בסגנון הזה... אבל עקרונית היא לא חוזרת בה ממה שהיא עשתה..." (פרוטוקול מיום 22.7.15 עמ' 107).

96. לטענת ב"כ הנקבלת, ביסוד העבירה של התנהגות בלתי הולמת יש מינימום מסוים של רצון לפגוע, של רצון להזיק. בהמשך הודה כי ההתבטאות עם פקידת הסעד, בנסיבות המתוארות, היא התנהגות בלתי הולמת (שם, עמ' 110).

97. לגבי המשך הטיפול בקטין ללא הסכמת האם – הפנה ב"כ הנקבלת להחלטתה של ד"ר דאבר, מנהלת המכון, שהחליטה שהאם לא התנגדה להמשך הטיפולים בקטין עם האב. זו היתה הנחיה ממנהל המרפאה. גם אם היה מכתב נוסף של האם ב 26/7/12 עליו ידעה הנקבלת, ספק אם ההוראה של האם חלחה למודעות של הנקבלת לאור התרשומת של ד"ר דאבר בסעיף 4 לאבחון 1/1, ולאור העובדה כי ממילא נותר טיפול אחד בלבד עד למועד יציאתה של הנקבלת לחופשה.

98. בסיכומיו בכתב חזר ב"כ הנקבל על טענותיו והוסיף כי כל המצוקה והכעסים של האם הופנו כלפי הנקבלת מאחר שהיא בסופו של דבר אמרה את מה שהאם לא היתה מוכנה לשמוע. לאור זאת, אין בהתבטאויות של הנקבלת מאומה שיצדיק הרשעתה בהתנהגות שאינה הולמת ואשר על כן יש לזכותה מהעבירות שיוחסו לה בכתב הקובלנה.

דיון והכרעה

99. לא בכדי הארכנו בתיאור העובדות, הפנינו לראיות ולהתבטאויות העדים וב"כ הצדדים בפנינו. לאחר מיצוי כל הטענות התרשמנו כי אין כל מחלוקת עובדתית בין הצדדים, הנקבלת הודתה למעשה בפנינו באמירות שיוחסו לה על ידי המתלוננת אלא שטענה לפרשנות שונה שיש ליתן לאמירות וזאת על רקע ההתנהלות של האם וטובת הקטין שעמדה מול עיניה. מכאן, שבפרק זה איננו רואים מקום לחזור ולתאר את האירועים אלא לדון במשמעות האירועים במסגרת האתית והחוקית המצופה מפסיכולוג.

100. נקדים ונאמר כי באירועים שתוארו בפנינו קיימים אירועים שאילו התקיימו לבדם, ללא אירועים נוספים, ספק אם היה מקום להגיש בגינם קובלנה משמעתית. כך, האמירה האומללה של הנקבלת על הקטין לאם, כרבע שעה לאחר תחילת מפגש אבחון "חכם הוא לא". הנקבלת עצמה הודתה בכך שלא היה מקום לאמירת הדברים, ועל אף נטייתה לעמת את ההורים עם האמת, היה מקום לאמירת הדברים בצורה שונה, מעודנת ומרוככת יותר, דווקא לאור מצבה של האם.

101. אירוע נוסף שאילו היה נבחן בנפרד משרשרת התבטאויות והתנהגויות של הנקבלת ספק אם היה מקום להגיש קובלנה בגינו, הוא העובדה שבמהלך מפגש האבחון הראשון עם האם, בחרה הנקבלת לשאול את הסבתא שאלות על הקטין ולהתעלם מהאם וממחאותיה. הנקבלת הסבירה זאת בכך שהמתלוננת לא הקשיבה, לא ענתה על שאלות אלא הציפה במלל ותיאורים על הקטין, וכדי לקבל אינפורמציה שתועיל לאבחון, פנתה לסבתא.

102. אולם לצערנו, התנהלות זו כלפי המתלוננת מתחילת המפגשים, אפינה את המשך ההתנהלות כלפיה תוך הסלמה ושימוש במילים בלתי ראויות ובאיומים באופן מיותר ובלתי הולם ששיאה ביום מתן ההודעה הקשה בעל פה על תוצאות האבחון, בדרישה לחתימה מיידיית על טופס ויתור סודיות מקצועית ובאיום על דיווח לפקידת סעד אם לא תחתום. ב"כ הנקבלת הודה בפנינו כי התנהלות זו של הנקבלת עולה כדי התנהגות שאינה הולמת. אף שהנקבלת טענה שלא איימה אלא התכוונה למעורבות פקידת הסעד במישור החינוכי בלבד. בנסיבות המתוארות, לא ניתן לבוא בטענות למתלוננת על שראתה בדברים איום בדיווח לפקידת הסעד במטרה להוציא את הקטין

מחזקתה לאור היותו בסיכון. אם היה ספק בעובדה שדבריה של הנקבלת הינם איום משמעותי על הורה הנמצא בסכסוכי משמורת, באו דבריה של הנקבלת בעמ' 6 לת/9 והבהירו זאת סופית: - "לא פונים לעובדת סוציאלית רגילה. אנחנו הזכות שלנו לפנות זה רק אם אנחנו חושבים שיש פה סיכון לילד. אנחנו חייבים, אם אנחנו שומעים שהרביצו, ילד בוכה בלילה וחושדים שמרביצים לו, אנחנו פונים לפקיד סעד מקומי, לא משנה איפה, איפה בארץ... אומרים יש פה סיכון לילד. אם אנחנו חושבים. ופה לדעתי ולדעת כולם, הילד שלך נמצא בסיכון, הוא לא מקבל את הטיפול הראוי לו".

103. בבחינת הראיות והתנהלות הנקבלת, ניכר חוסר שוויון ביחסה כלפי ההורים וזאת בקבלת מכתביו של האב באופן חד צדדי, מבלי לשתף את המתלוננת בתוכנם. מכתבים אלה נשלחו על ידי האב והתקבלו על ידי הנקבלת כתצפיות על הקטין, לכאורה אמורים להכיל מכתבים אלה מידע רב ערך לאבחון. אלא שבנוסף למידע על הקטין כללו המכתבים גם השמצות על המתלוננת. מלכתחילה היה על הנקבלת, לאחר קבלת המכתב הראשון להפסיק את העברת המכתבים החד צדדית, או להודיע לאב כי מכתביו יועברו למתלוננת. משלא עשתה כן, והאב הוסיף ושלח שני מכתבים נוספים, בעלי תוכן זהה, היה על הנקבלת לעדכן את המתלוננת בתוכן המכתבים, הן באשר למידע על הקטין. אין לנו ספק שהאם היתה זכאית לקבל כל מידע שנמסר על הקטין, ובוודאי היתה זכאית להגיב על המידע המשמץ שנמסר אודות התנהלותה מול הקטין. על הנקבלת היה להביא את תוכן המכתבים בפני האם, גם אם בחרה שלא למסור לה העתק מהמכתבים. האם היתה זכאית לכך במסגרת האבחון הארוך והשוויוני שצוות הבדיקה במכון החליט עליו, לאור הפערים בין ההורים והסכסוך הטעון ביניהם. בכך חטאה הנקבלת לעקרון האתי הקובע כי "כאשר ההתערבות הפסיכולוגית נוגעת למספר לקוחות או גורמים, הפסיכולוג יבהיר לפני תחילת ההתערבות את טיב מערכת היחסים עם כל צד, מחויבותו של הפסיכולוג לכל צד... אם צפויות מגבלות על הסודיות, יצינו זאת הפסיכולוגים במפורש" (ר' כלל 4.1 (ג) לכללי האתיקה 2004, הקוד הנוהג בתקופה הרלוונטית).

104. אלא שהנקבלת בחרה לתייק את המכתבים ברשומות האישיות שלה כפסיכולוגית, והסבירה שמדובר ב"הגיגים" של האב שכמוהם כהגיגיה כפסיכולוגית וכי אילו ישבה עם האב בשיחה רשאי היה להעלות בפניה הגיגים שיש עליהם חסיון. הנקבלת "הטילה" חסיון על מכתבי האב מבלי שהתייעצה קודם לכן בגורם מוסמך כלשהו. בין אם עשתה זאת כדי למנוע מחלוקות נוספות עם המתלוננת ובין אם עשתה זאת כיוון שידעה שקבלת מכתביו של האב באופן חד צדדי אינה הליך תקין באבחון, אין לנו ספק שסיווגם הראשוני של המכתבים על ידי המתלוננת, הוליד, בשלב מאוחר יותר את ההחלטה של מחלקת ניהול סיכונים שלא למסור את המכתבים למתלוננת כחלק מהתיק הרפואי, אף שהכילו תצפיות ומידע על הקטין. ביקשנו מהעדה ד"ר דאבר ומב"כ הנקבלת לקבל את הפניה למחלקת ניהול סיכונים ואת התשובה שהתקבלה בכתב, לצערנו, מסמכים אלה לא הוגשו לנו. לא למותר לציין כי תרשומות אישיות של מטפל אינן כוללות מסמכים, מכתבים והגיגים של מטופלים, ומלכתחילה לא היה מקום לסווגם ככאלה.

105. במקביל, הורתה הנקבלת למסור מידע לאב, שהאם היתה בטיפול ביום 6.8.12, כשביקש מידע נוסף, ביקשה הנקבלת להודיעו כי לא יוכל לקבל מידע נוסף. זאת מבלי שהנקבלת טרחה למסור מידע לאם על הטיפול של האב עם הקטין ביום 30.7.12, אף ואולי בגלל שהטיפול התקיים בניגוד להסכמתה. התנהלות זו פוגעת בשוויון המתבקש ביחס להורי קטין המצוי בטיפול או בתהליך אבחון. שוויון שנדרש גם לדעת הנקבלת על פי תרשומתה מיום 26.6.12 בדבר הצבת גבולות לאב ויחס שוויוני להורים.

106. עיינו במכתבים אלה (נ/2-5) והתרשמנו שהכילו השמצות על האם, תיארו אותה כאם שמכחישה את חומרת מצבו של הקטין, משתמשת בהגזמות פרועות לתיאור מצבו של הקטין ובעלת גישה הרסנית לשיקומו של הילד. להערכתנו השפיעו המכתבים על תפיסת הנקבלת את עמדתה של האם כמי שמבקשת לעכב את הטיפול ולדחות את הקץ ובהמשך גרמו לנקבלת לנהוג באם בחוסר סובלנות בוטה, תוך שימוש בלחץ ובאיומים, העולים כדי התנהגות שאינה הולמת. במכתביו קובל האב על עיכוב הטיפול, על ילד שמאבד חודשים חשובים ויקרים וחשש "שיגיע לאחר" "הנסיגה האוטיסטית" המפורסמת כשהילד נכנס ל"בור" שממנו הוא כבר לא יוצא". חשדה של הנקבלת לפיה האם "מושכת זמן" בין אם ביקשה לדחות את הבאת הילד למפגש עם האב ובין בבקשתה למתן ארכה להתייעצות על תוצאות האבחון ללא ספק התבסס על מכתבי האב: - "זה היה, מכיוון שאני ידעתי שהיא כבר סחבה את הטיפול הזה כבר כמה חודשים, היא לא

באמת רוצה, אז אני אמרתי שאם לא, אז אפשר להעביר את הטיפול של ההחלטה של הקצב החינוכי לפקידת סעד" (בעמ' 89 לפרוטוקול מיום 11.5.15).

107. בכך להערכתנו, חטאה הנקבלת לשוויון הנדרש בטיפול במקרה כה מורכב. הנקבלת הודתה כי בדיעבד היה מקום לדרוש מהאב לא להעביר מידע או להעבירו תוך שקיפות מלאה כלפי האם. המתלוננת חוותה עוינות, חשד וחוסר אמון מצד הנקבלת. לטעמנו, תחושת המתלוננת מבוססת על התנהגות הנקבלת, שנהגה כלפיה בקוצר רוח, בחשד, באיומים, בעוד שבאבי הקטין נהגה באורך רוח, והפגינה, לפחות למראית עין, קשב ודאגה לדברים שאמר. כך במהלך האבחון, כשהמתלוננת ביקשה להפסיק את התערבותו – אמרה לה הנקבלת "את מלחיצה את הילד" וכך כשאמרה לו במעמד מסירת תוצאות האבחון – אל תדאג, אני אטפל בזה, מיד אחרי שהודיעה שתדווח לפקידת סעד.

108. עדות נוספת לחוסר השוויון ביחס הנקבלת לאב – מצאנו גם ב"המלצתה" לאב לכתוב את אשר על לבו, כשנודע לו שהמתלוננת הגישה תלונה נגד הנקבלת. בכך למעשה הזמינה הנקבלת, בין במפורש ובין במשתמע מכתב מהאב, שכלל בנוסף לתודות על הטיפול המסור, השמצות על האם והצגתה כמתלוננת סדרתית, מה שיכול היה לכאורה, לסייע לנקבלת בתגובתה לתלונה. לא למותר לציין שמכתב זה, בניגוד לקודמיו, לא תויק בתרשומות האישיים אלא תויק בתיק הרפואי, במקום שבו כל מי שמעיין בתיק הרפואי, יוכל להתרשם ממנו.

109. אין לנו ספק שצבר אמרותיה של הנקבלת גרם לנקבלת לתחושת אי נוחות עד כדי אובדן האמון בנקבלת כמטפלת. הנקבלת חטאה לעקרון הבסיסי של מקצוע הפסיכולוגיה של "פיתוח מערכות אמון מול המטופל", והעיקרון המנחה שהוא "קידום טובתם ורווחתם הנפשית של הלקוחות, למניעת סבלם והקטנתו... זאת על פי שיקולים מקצועיים ומתוך כבוד הראוי לאדם, לערכיו, לזכויותיו להגדרתו העצמית ולאוטונומיה שלו, כל עוד אינם פוגעים באלו של האחר... כאשר נוצרים קונפליקטים בין מחויבויות מתחרות, על הפסיכולוגים לעשות כל שביכולתם כדי להגיע לפתרון שיאפשר להם למלא את תפקידיהם בצורה אחראית וכדי למנוע נזק אפשרי או למזער אותו ככל האפשר" (ר' המבוא (זהות המקצוע) והעקרונות המנחים (עקרון א') לקוד האתיקה המקצועית של הפסיכולוגים בישראל – 2004, הוא הקוד הנוהג בתקופה הרלוונטית).

110. חומרה יתירה מצאנו בהמשך הטיפול בקטין בניגוד לרצונה המוצהר, הברור והכתוב של המתלוננת. המתלוננת הביעה את חוסר הסכמתה בעל פה, ובשני מכתבים, באוזני ד"ר דאבר ובאזני הנקבלת. תוכן המכתבים הובא לידיעת הנקבלת. נראה כי הנקבלת לא השלימה עם בקשה זו של המתלוננת, נפגעה ממנה ובחרה להתעלם ממנה תוך שהיא חוסה בצילה של תרשומת של ד"ר דאבר מיום 22/7/12 אף שגם לאחר מועד זה המתלוננת הביעה עמדה נחרצת בכתב להפסקת הטיפול. המתלוננת לא סירבה לטיפול עם קלינאית תקשורת ועם מרפאה בעיסוק, להיפך, כל שביקשה היה החלפת הפסיכולוגית המטפלת בבנה. מאחר ונותרו שני טיפולים בלבד עם הקטין – האחד עם האב ביום 31.7.12 והשני עם האם ביום 6.8.12, לא ראינו כל סיבה מדוע החליטה הנקבלת לקיים את הטיפול בקטין ולתרוצו ברצונו של האב ובנכונותו לטיפול.

111. אם לא די בכך, הרי שהנקבלת בחרה להשתמש בתכנים טיפוליים בשיחה שנקבעה עם המתלוננת כשיחת הבהרה. גם כאן לא רק שלא הודיעה לה על כוונתה, אלא שניסתה לפייסה בכלים טיפוליים, מבלי שהמתלוננת מודעת לניסיונותיה. אף שניסיונה זה נהדף על ידי המתלוננת תוך כדי שיחה, יש לראות את המעשה במכלול הנסיבות והאירועים בהתנהלותה מול המתלוננת, ומכאן חומרתו.

112. חומרת התנהלותה של הנקבלת עולה מהתמליל ת/9. במהלך השיחה עם המתלוננת שנועדה ליישור ההדורים, יוצרת הנקבלת קונפליקט נוסף תוך שימוש באמירות כוחניות וניצול מעמדה. הנקבלת אינה מכבדת את חופש ההסכמה של המתלוננת, ולהיפך מנסה ליצור תחושה שאין למתלוננת ברירה אלא להסכים להמשך טיפולה בקטין: "למי נקשיב עכשיו? נקשיב לזה שנתנו לכם טיפול מאוד ראוי, או נקשיב לזה שאת לא רוצה את הטיפול עם הבן אדם המסוים הזה, אני לא אקבע עכשיו, אני לא לבד פה גם..."

וכן – "ואת נולדת לי, עכשיו את לא מסתדרת עם האמא שלך, מה לעשות? תלמדי. זאת אומרת זה הגישה, המקום שאני באה ממנו, שה כאילו שאת נולדת לי. את מבינה

את הרעיון... להגיד שאמא לא טובה וצריך לחפש אומנה, אולי. אני כרגע זה לא הדעה שלנו, שהבית לא מספיק טוב כי זה מה שאת במונן מסוים נאמר פה". (עמ' 24, 25 לתמליל). גם אמרותיה לגבי מעורבות פקידת סעד תוך מתן הצדקה על הצורך לדווח לה, לאור הסיכון, במקום לפייס את המתלוננת, אינם בונים אמון ומעמיקים את הקונפליקט וחוסר האמון מצד המתלוננת.

113. בכך חטאה הנקבלת להסכמה הנדרשת להתערבות פסיכולוגית בהתאם לסעיף 4.2 (ג) לקוד האתיקה 2004 הקובע – כאשר ההתערבות המקצועי נעשית בילדים שהוריהם מצויים בסכסוך, בתהליכי פירוד או בגירושים, יש לקבל מראש בכתב או בעל פה את הסכמת שני ההורים לביצוע התערבות מקצועית". בענייננו הודיעה המתלוננת במפורש ובכתב, ביותר מהזדמנות אחת שהיא מתנגדת להמשך הטיפול של הנקבלת בקטין. רצונה זה לא כובד על ידי הנקבלת. לא ראינו בעובדה שד"ר דאבר תמכה בהמשך הטיפול, או הבינה שההסכמה מסויגת לטיפול בקטין עם האב בלבד, משום טענת הגנה ראויה לנקבלת, ספק בענייננו אם לד"ר דאבר היה מלוא המידע על המפגש ב20.7.30 עם האב ומכל מקום על הנקבלת לקיים את חובותיה כפסיכולוגית, גם אם אלה עומדים בניגוד למדיניות המכון, מה שלא הוכח בפנינו.

114. על פי הודאתה בפנינו, הנקבלת היתה ערה לתגובותיה כלפי המתלוננת, לעוינות ולכעס שיצרה המתלוננת אצלה במהלך הטיפול ולתגובותיה האימפולסיביות באמירות קשות ופוגעניות במתלוננת. הנקבלת לא עשתה כל ניסיון לפייס את המתלוננת או להתנצל על איזו מהאמירות, להפך, תגובותיה כלפי המתלוננת הסלימו בחומרתן. כפסיכולוגית על הנקבלת היה לדאוג לכך שהתנהלותה המקצועית לא תיפגע. כלל 2.6(ב) לכללי האתיקה 2004 קובע "כאשר פסיכולוג מודע לכך שבעיותיו האישיים עלולות לפגום בביצוע נאות של חובותיו הקשורים לעיסוקו המקצועי, עליו לנקוט אמצעים מתאימים – כגון קבלת ייעוץ או סיוע מקצועי. במידת הצורך עליו להגביל את עבודתו המקצועית או אף להפסיקה".

115. לאור כל האמור לעיל, מצאנו כי בנסיבות שתוארו לעיל, במהלך טיפול בענייניו של הקטין נ, עברה הנקבלת עבירה של התנהגות בדרך שאינה הולמת פסיכולוג כאמור בסעיף 33(1) לחוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977 והתמידה להפר הוראה של חוק זה ו/או תקנה לפיו כאמור בסעיף 33(4) לחוק. לא מצאנו לנכון לקבוע כי בנסיבות המתוארות גילתה הנקבלת חוסר יכולת או חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידה כפסיכולוגית כאמור בסעיף 33(3) לחוק ואשר על כן הוחלט לזכותה מעבירה זו.

זמירה גולדנר, ע"ד
מ.ר. 10757

גב' חנה בן ציון
פסיכולוגית חינוכית
חברת ועדה

גב' אילה בן פזי
פסיכולוגית קלינית וחינוכית
חברת ועדה

זמירה גולדנר, עו"ד
יו"ר הועדה

בשולי החלטה זו, הריני להביע התנצלותי האישית בפני הנקבלת, המתלוננת וב"כ הצדדים על התמשכות ההליך והעיכוב הבלתי סביר במתן החלטה, עיכוב הרובץ לפתחה של הח"מ בלבד, צר לי על עינוי הדין שנגרם לנקבלת ולמתלוננת.

ז.א.א.א.א.
זמירה גולדנר, ש"ד
מ.ר. 10757